

Sygn. akt *IV U 627/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Krzywonos

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Misiuda

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2019 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku R. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania R. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

z dnia 21/03/2018 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. z dnia 21/03/2018 r , znak: (...) w ten sposób, że nakazuje organowi rentowemu przyjęcie do wyliczenia kapitału początkowego R. P. wynagrodzenia :

za rok 1972 w kwocie 44 512 zł, / słownie : czterdzieści cztery tysiące , pięćset dwanaście/

za rok 1975 w kwocie 56 828 zł i / słownie: pięćdziesiąt sześć tysięcy osiemset dwadzieścia osiem/

za rok 1976 w kwocie 61 352 zł / słownie : sześćdziesiąt jeden tysięcy trzysta pięćdziesiąt dwa /

i ustala brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji .

Sygn. akt IV U 627/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 24 października 2019 r.

Decyzją z dnia 21.03.2018r. znak:(...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ponownie ustalił R. P. kapitał początkowy na dzień 01.01.1999r. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego przyjęto podstawę wymiaru w kwocie 1 151,06 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 94,28%. Łączny okres

składkowy wyniósł 30 lat 2 miesiące i 1 dzień, tj. 362 miesiące, zaś nieskładkowy 1 miesiąc. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy nie uwzględnił następujących okresów:

- od 10.02.1994r. do 11.02.1994r.,

- od 16.02.1994r. do 16.02.1994r.

bowiem wnioskodawca przebywał wówczas na urlopie bezpłatnym.

W odwołaniu R. P. wnosił o zmianę decyzji i ponowne ustalenie kapitału początkowego z uwzględnieniem przy obliczaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego brakujących miesięcy pracy w latach 1972, 1975 i 1976.

W odpowiedzi na odwołanie (...) Oddział w J. wniósł o jego oddalenie. Podnosił, że kapitał początkowy wnioskodawcy został przeliczony z uwzględnieniem wpisów zawartych w legitymacji ubezpieczeniowej dotyczących wynagrodzenia za lata 1972, 1975 i 1976. Z wpisów w legitymacji nie wynika, by wynagrodzenie ze spornych lat nie obejmowało wszystkich miesięcy, a twierdzenia wnioskodawcy w tym zakresie nie są poparte żadnymi dowodami.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. P. z dniem 2 września 1968r. został przyjęty do (...) Szkoły Zawodowej przy Wytwórni (...) w D.. Po ukończeniu praktycznej nauki zawodu w dniu 30 czerwca 1971r. podjął zatrudnienie na stanowisku tokarz. Od dnia 1 września 1973r. powierzono mu obowiązki wytaczarza w Wydziale W-37. Stosunek pracy uległ rozwiązaniu 28 lutego 1978r. Kartoteki zarobkowe z lat 1968-1976 uległy zniszczeniu według obowiązujących przepisów. Pracodawca w 2017r. wystawił druk Rp-7 obejmując nim okres 1977-1978.

W legitymacji ubezpieczeniowej Nr (...) na stronie 83 w rubryce zarobek za 1972r. widnieje kwota 32 791 : 9, przeciętny miesięczny – 3 643 zł. Na stronie 85 za rok 1974 podana wysokość zarobku to 49 685 zł, zaś miesięczne wynagrodzenie – 4 140 zł, za 1975r. – zarobek brutto – 42 263 zł, miesięczny 4 226 zł, za 1976r. – zarobek – 36 194 zł, miesięcznie – 4 524 zł, za 1977r. zarobek brutto 40 348 zł, miesięczny – 5 764 zł, za 1978r. zarobek brutto 8 458 zł, miesięcznie 4 229 zł. Z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawionego 11 września 2017r. przez Wytwornię (...) wynika, że łączna kwota wynagrodzenia R. P. w 1977r. wyniosła 65 891 zł, zaś w 1978r. 8 458 zł.

Wnioskodawca w spornych latach 1972, 1975 i 1976 pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie korzystał wówczas z urlopów bezpłatnych.

W opinii z dnia 14 marca 2019r. biegły sądowy z zakresu rachunkowości, analizy i wyceny przedsiębiorstw stwierdził, że wynagrodzenia za lata 1972, 1975 i 1976 wpisane w legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy nie stanowią całości otrzymywanego wynagrodzenia. Z przeprowadzonych wyliczeń wynika, że za 1972r. wykazano wynagrodzenie za 9 miesięcy, za 1975r. – za 10 miesięcy, za 1976r. za 8 miesięcy. Biegły odnosząc się do 1977r. podał, iż w legitymacji ubezpieczeniowej za w/w rok nie wykazano wartości całego wynagrodzenia, pominięto zarówno wypłacone wynagrodzenie oraz wartość wypłaconych zasiłków chorobowych. Zdaniem biegłego można uznać wykazane średnie miesięczne wartości wynagrodzenia wpisane w legitymacji ubezpieczeniowej za zarobki miesięczne faktycznie osiągnięte przez R. P.. Biegły przeprowadził wyliczenie wartości wynagrodzeń wnioskodawcy w dwóch wariantach. W pierwszym z nich przyjął wysokość miesięcznego wynagrodzenia wykazanego w legitymacji ubezpieczeniowej pomnożył je przez 12 miesięcy pracy w danym roku. Następnie w oparciu o karty zasiłkowe ustalił wartość zasiłków chorobowych wypłaconych w danym roku i zsumował je z ustalonymi wynagrodzeniami rocznymi. W 1972r. wartość zasiłków chorobowych wyniosła 796,00 zł, w 1975r. – 6 116,00 zł i w 1976r. – 7 064,00 zł. Tak obliczone wynagrodzenia wyniosły: w 1972r. – 44 512,00 zł, w 1975r. – 56 828,00 zł i w 1976r. – 61 352,00 zł.

W drugim wariantcie powołany biegły dla brakujących miesięcy przyjął wynagrodzenie minimalne obowiązujące w danym roku. Minimalne wynagrodzenie za 1972r. wynosiło 1 000 zł, zaś w latach 1975-1976 – 1 200 zł. Obliczone w ten sposób wynagrodzenia ustalił na : 36 587,00 zł w 1972r., 50 779,00 zł w 1975r. i 48 058,00 zł w 1976r.

Organ rentowy w piśmie z dnia 10 kwietnia 2019r. oświadczył, iż nie zgłasza zarzutów do opinii biegłego sądowego. Wskazał, iż przyjmując wynagrodzenia zgodnie z drugim wariantem wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego obliczony z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych wyniósł 96,97%.

Wnioskodawca w piśmie z 29 kwietnia 2019r. stwierdził, że zastosowanie w niniejszej sprawie powinien znaleźć podany przez biegłego sposób obliczeń określony jako wariant pierwszy.

Dokonując obliczeń kapitału początkowego, przy przyjęciu wynagrodzeń w 1972r.- 44 512 zł, w 1975r.- 56 828 zł i w 1976r. – 61 352 zł, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 100,23%, zaś wartość kapitału wynosi 153 560,66 zł.

Decyzją z dnia 06.03.2003r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. ustalił R. P. kapitał początkowy na dzień 01.01.1999r. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego przyjęto podstawę wymiaru w kwocie 1 094,04 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 01.01.1989r. do 31.12.1998r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 89,61%. Łączny okres składkowy wyniósł 30 lat 2 miesiące i 1 dzień, tj. 362 miesiące, zaś nieskładkowy 1 miesiąc. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy nie uwzględnił następujących okresów: od 10.02.1994r. do 11.02.1994r. oraz od 16.02.1994r. do 16.02.1994r., bowiem wnioskodawca przebywał wówczas na urlopie bezpłatnym.

W dniu 30 stycznia 2018r. R. P. złożył wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego.

W dniu 21 marca 2018r. organ rentowy wydał decyzję będącą przedmiotem niniejszego postępowania.

(dowód: zeznania wnioskodawcy R. P. k. 95, opinia biegłego z zakresu rachunkowości k. 44-68, dokumentacja w aktach ZUS, legitymacja ubezpieczeniowa k. 98, pisma stron k. 80, 84-85, 92)

Sąd dał wiarę zebranych w sprawie dokumentom w postaci świadectwa pracy, legitymacji ubezpieczeniowej, druku Rp-7 z 11 09.2017r., bowiem sporządzane były przez uprawnione osoby w zakresie ich kompetencji. Sąd uznał, iż wpisy w legitymacji ubezpieczeniowej dotyczące zarobków za cały 1972r., 1975r. i 1976r. nie obejmują wszystkich wynagrodzeń i zasadne jest przyjęcie wskazanych kwot miesięcznych wynagrodzeń pomnożonych przez 12 miesięcy. Dodatkowo należy również doliczyć wypłacone zasiłki chorobowe, gdyż jak wykazało postępowanie dowodowe pracodawca nie ujmował ich w zapisach w legitymacji ubezpieczeniowej, a fakt ich pobierania nie jest sporny.

Na zasadność powyższego wskazywał również powołany w sprawie biegły z zakresu rachunkowości.

Sąd w całości podziela ustalenia biegłego, bowiem są oparte na wiedzy specjalistycznej, zawierają wszystkie aspekty, o których uwzględnienie wnosił Sąd, są wyczerpujące, logiczne i spójne, a wnioski w nich zawarte prawidłowo uzasadnione, a zatem brak jest podstaw, aby je podważać. Merytoryczna analiza poczynionych przez biegłego wniosków pozwala na przyznanie jego opinii waloru wiarygodności. Biegły w obszernej opinii dokonał szczegółowej analizy dostępnych dokumentów i uznał, że właściwym jest ustalenie wysokości kapitału początkowego w oparciu o obliczenia ujęte w wariantcie pierwszym, czyli przy przyjęciu wysokości miesięcznych wynagrodzeń ujętych w legitymacji ubezpieczeniowej pomnożonych przez 12 miesięcy i zsumowanie ich z wypłaconymi zasiłkami chorobowymi.

Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawcy R. P. odnośnie wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jak też nie korzystaniu z urlopu bezpłatnego w spornych latach, tj. 1972r., 1975r. i 1976r. Są one rzeczowe i konkretne.

Sąd, zgodnie z regułą zawartą w art. 233 § 1 k.p.c. dokonał oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, która przełożyła się na ostateczny wynik niniejszego postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Istotą sporu w przedmiotowej sprawie pozostawało ustalenie wysokości faktycznie pobieranego przez R. P. wynagrodzenia w latach 1972, 1975 i 1976 przypadających na okres zatrudnienia w Wytwórni (...) w D..

Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2018r. poz. 1270 j.t.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenia społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Stosownie do treści art. 174 powołanej ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych bądź 20 wybranych z całego okresu ubezpieczenia ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Odesłanie do wymienionych przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent. Zgodnie z art. 15 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wybór okresu do ustalenia podstawy wymiaru należy do osób zainteresowanych, jednakże ustawa określa w sposób wiążący pewne ramy czasowe, w obrębie których należy dokonać wyboru. Możliwe jest zatem: wybranie kolejnych (następujących bezpośrednio po sobie, bez względu na ewentualne przerwy w ubezpieczeniu) 10 lat z dwudziestolecia bezpośrednio poprzedzającego rok złożenia wniosku emerytalnego (art. 15 ust. 1); wybranie z całego okresu podlegania ubezpieczeniu dowolnych (niekoniecznie kolejnych) 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia stosownego wniosku. Skorzystanie z możliwości wyliczenia podstawy wymiaru z 20 lat (art. 15 ust. 6) następuje wyłącznie po złożeniu wniosku.

Nie ulega wątpliwości, że organ rentowy ustala kapitał początkowy na podstawie dokumentacji przedstawionej przez płatnika składek lub samego ubezpieczonego.

Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę zgodnie z treścią § 22 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenie emerytalno – rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

- 1) legitymacja ubezpieczeniowa;
- 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Natomiast powołane rozporządzenie w § 21 ust. 1 stanowi, że środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub

renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

W postępowaniu przed organem rentowym nie jest możliwe udowodnianie wysokości wynagrodzenia innymi dowodami niż wymienione w zacytowanym przepisie dokumenty. Należy jednak zauważyć, iż przepisy regulujące postępowanie o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym nie mają zastosowania w postępowaniu sądowym, które regulowane jest przepisami Kodeksu postępowania cywilnego. Ewentualne ograniczenia dowodowe mogą wynikać jedynie z przepisów tego Kodeksu. Przepisy regulujące postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 477⁸ i następne k.p.c.) nie zawierają dodatkowych ograniczeń w stosunku do przepisów ogólnych regulujących postępowanie dowodowe (art. 235-309 k.p.c.). Oznacza to, że fakty, od których uzależnione jest prawo do emerytury i renty oraz wysokość tych świadczeń, mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996r., sygn. II URN 3/95, OSNAPiUS 1996 nr 16, poz. 239, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 r., sygn. II UKN 186/97, OSNAPiUS 1998 nr 11, poz. 342).

W ocenie Sądu analiza dokumentacji znajdującej się w aktach organu rentowego, w aktach osobowych wnioskodawcy wraz z rzetelną opinią biegłego z zakresu rachunkowości uzasadnia przyjęcie przy ustalaniu kapitału początkowego dla R. P. wysokości rocznych wynagrodzeń z lat 1972, 1975 i 1976 w kwotach odpowiednio 44 512,00 zł, 56 828,00 zł i 61 352,00 zł. Każda z tych kwot stanowi sumę dwunastu miesięcznych wynagrodzeń ujętych w legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy i wypłaconych zasiłków chorobowych. Z dokumentacji pracowniczej nie wynika, żeby R. P. w spornych latach korzystał z urlopu bezpłatnego. Powyższe potwierdzają też jego zeznania. Biegły analizując akta osobowe, akta organu rentowego odniósł się także do 1977r., kiedy to w legitymacji ubezpieczeniowej została zaniżona kwota rocznego dochodu, co jednoznacznie potwierdził pracodawca wystawiając we wrześniu 2017r. druk Rp-7 z prawidłowymi danymi. Brak jest podstaw do przyjęcia za brakujące miesiące minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w spornych okresach, gdyż było ono znacznie niższe od wykazanego w legitymacji ubezpieczeniowej.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał zasadność odwołania R. P. i zmienił decyzję z 21 marca 2018r. po myśli art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zobowiązując organ rentowy do ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego dla wnioskodawcy przy uwzględnieniu wynagrodzenia za 1972r. w kwocie 44 512,00 zł, za 1975r. w kwocie 56 828,00 zł i za 1976r. w kwocie 61 352 zł.

Wobec faktu, iż ustalenie wszystkich niezbędnych elementów skutkujących zmianą decyzji nastąpiło dopiero w postępowaniu sądowym, Sąd stosując art. 118 ust.1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustalił brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.